

Uzasadnienie do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim
z dnia 2025 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura
2000 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (PLH020086)

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 poz. 1478 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (zwany dalej „PZO”). Po zmianach legislacyjnych plan zadań ochronnych ważny jest bezterminowo (wcześniej sporządzany był na 10 lat).

Obszar Natura 2000 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (PLH020086) – zwany dalej „Obszarem” - został wyznaczony rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (PLH020086) (Dz. U. poz. 1098 i 1718) w celu zachowania we właściwym stanie przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I i II Dyrektywy Siedliskowej siedlisk przyrodniczych:

- 2330 Wydmy śródładowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus, Agrostis*)
- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*
- 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*)
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*)
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
- 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

oraz gatunków zwierząt:

- bóbr europejski *Castor fiber*
- czerwonończyk nieparek *Lycaena dispar*
- modraszek nausitous *Maculinea (Phengaris) nausithous*
- modraszek telejus *Maculinea (Phengaris) teleius*

- trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*
- wydra *Lutra lutra*

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (PLH020086) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Plan zadań ochronnych obejmuje obszar Natura 2000 z wyłączeniem gruntów będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Wymiarki, dla których plan urządzenia lasu na lata 2020-2029, zatwierdzony pismem Ministra Środowiska znak DL-WGL.4100.22.2020 z dnia 1 października 2020 r., zawiera zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody.

Obszar położony jest na terenie województwa dolnośląskiego, na terenie powiatu zgorzeleckiego w gminach: Pieńsk (gmina miejsko-wiejska), Zgorzelec (gmina miejska), Węgliniec (gmina miejsko-wiejska), Zgorzelec (gmina wiejska) oraz województwa lubuskiego, na terenie powiatu żarskiego w gminie Przewóz (gmina wiejska).

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Prace terenowe obejmowały badania terenowe w zakresie fitosocjologii, entomologii, teriologii. Dodatkowo zlecono wykonanie ekspertyzy herpetologicznej (kumak nizinny i traszka grzebieniasta nie stanowią przedmiotów ochrony Obszaru; wg Standardowy Formularz Danych populacja kategoria D; data aktualizacji 2024-03). Nie zlecono wykonania ekspertyzy w zakresie chiropterofauny (gatunki nietoperzy, populacja kategoria D). W trakcie prac terenowych zweryfikowano listę przedmiotów ochrony Obszaru. W przypadku gatunków zwierząt potwierdzono obecność wszystkich przedmiotów ochrony w zakresie ww. zleconych ekspertyz. Ekspertyzy przyrodnicze wykazały obecność kumaka nizinnego, traszki grzebieniastej oraz wilka z propozycją dodania gatunków do przedmiotów ochrony Obszaru. Ekspert fitosocjolog nie potwierdził występowania siedliska przyrodniczego 2330. Dla pozostałych typów siedlisk przyrodniczych zweryfikowano ich dotychczas wskazywane lokalizacje oraz określono szczegółową lokalizację i przebieg granic płatów tych typów siedlisk (na terenie objętym PZO). W przypadku siedlisk przyrodniczych 3150, 6340, 6510 przeprowadzone badania terenowe wykazały niższe powierzchnie niż te podane w SDF. W trakcie badań częściowo potwierdzono obecność wskazywanych w danych Wojewódzkiego Zespołu Specjalistów płatów ww. siedlisk. Zaktualizowano i doprecyzowano przebieg granic płatów ww. siedlisk przyrodniczych. W przypadku 6510 wyłączono tereny, które nie stanowiły nigdy siedlisk łąkowych i zostały w przeszłości błędnie zdiagnozowane fitosocjologicznie. W przypadku 3150 wyłączono płaty, które mają błędną

diagnozę fitosocjologiczno-siedliskową, tzn. stanowią np. zbiorowiska szuwarowe lub na części stwierdzono siedlisko 3260. W przypadku siedliska 6430 wyłączono tereny, które nie stanowiły nigdy siedlisk ziołoroślowych, np. droga, pole uprawne. Powyższe są podstawą do zmian Standardowego Formularza Danych, jednak ze względu na fakt, iż aktualizacja dokumentu wymaga również przeanalizowania i uwzględnienia danych z terenu Nadleśnictwa Wymiarki wniosek o dokonanie zmian w SDF zostanie złożony po uzyskaniu danych z całego obszaru Natura 2000 w ramach projektu pn. „Aktualizacja planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 wraz z prowadzeniem monitoringów” realizowanego w latach 2024-2029.

Zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony określono na podstawie faktycznego stanu w trakcie prac nad ekspertyzą przyrodniczą. Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z *Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań* stanowiącej załącznik nr 5 do *Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000*. Dla siedliska przyrodniczego 2330 ze względu na brak siedliska w granicach obszaru objętego PZO zagrożenia określono jako nieznane.

Szczegółowe cele działań ochronnych zostały określone na podstawie przeprowadzonych prac terenowych, metodyki GIOŚ oraz oparte zostały na danych ekspertów przyrodników, którzy na podstawie obserwacji terenowych w ramach ekspertyz wykonanych na potrzeby opracowania PZO ocenili obiektywnie perspektywy poprawy poszczególnych wskaźników. Cele działań ochronnych odwołują się do parametrów i wskaźników stanu ochrony z przewodnika metodycznego PMS GIOŚ, wskazując na potrzebę utrzymania lub poprawy ocen wskaźników dla przedmiotów ochrony Obszaru. Przy określaniu celów działań ochronnych dla siedlisk przyrodniczych przyjęte zostały rzeczywiste powierzchnie jakie wynikają z wykonanej ekspertyzy fitosocjologicznej wykonanej na potrzeby opracowania projektu planu zadań ochronnych. Siedlisko 91F0: wskaźnik „*Stosunki wodno-wilgotnościowe – nie określono*” - szczegółowe sformułowanie celu działań ochronnych w odniesieniu do tego wskaźnika nie jest możliwe z powodu braku możliwości przewidzenia rytmu zalewów Nysy Łużyckiej. Siedlisko 6430: wskaźnik „*Bogactwo gatunkowe*” - cel działań ochronnych określono jako utrzymanie obecnej oceny U2: obecny stan ochrony w świetle dostępnej wiedzy nie jest możliwy do poprawy, ponieważ nie są znane metody zwiększające bogactwo gatunkowe płatów, w tym liczbę gatunków charakterystycznych dla ziołorośli. Koryto Nysy Łużyckiej zostało w przeszłości obwałowane, a przy obecnych warunkach społecznych i ekonomicznych szanse na przywrócenie jej korytu naturalnego charakteru są znikome. Nie określano celów działań ochronnych dla siedliska przyrodniczego 2330 ze względu na brak siedliska w granicach badanego terenu. Nie określono celów działań ochronnych dla siedliska 91D0 – w obszarze, dla którego sporządzono pzo siedlisko zajmuje w obszarze znikomą powierzchnię 2,18 ha, co stanowi <1% zasobów krajowych.

Przy gatunku czerwonończyk nieparek nie nadano ocen przy wskaźnikach stanu siedliska (baza pokarmowa, rodzaj środowiska, rośliny nektarodajne), ponieważ wg wskazań metodycznych PMS GIOŚ dla tego gatunku wskaźniki te mają charakter opisowy.

Zaproponowane działania ochronne mają na celu zachowanie ww. siedlisk przyrodniczych siedlisk ww. gatunków. W szczególności dotyczą one właściwych metod gospodarowania w obrębie

siedlisk i siedlisk gatunku, z uwzględnieniem zidentyfikowanych zagrożeń. W siedlisku 9170 ze względu na monotypizację drzewostanu i uproszczoną strukturę przestrzenno-dynamiczną tych fitocenoz (siedlisko jest kadłubowe i uproszczone) zaproponowano działanie ochronne w postaci wyłączenia siedliska z użytkowania. Nie określano działań ochronnych dla siedliska przyrodniczego 2330 ze względu na brak siedliska w granicach obszaru objętego PZO.

Zaplanowany monitoring dotyczy stanu zachowania siedlisk i siedlisk gatunku. Badania powinny być prowadzone regularnie, nie rzadziej niż raz na 6 lat.

W toku opracowywania przedmiotowego planu zadań ochronnych przeprowadzono pełne rozpoznanie stanu ochrony przedmiotów ochrony w zakresie fitosocjologii, entomologii, teriologii (w obszarze objętym PZO) i dokonano odpowiedniej analizy, w rezultacie której stwierdzono, że nie zachodzi potrzeba wdrażania działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony (w obszarze objętym PZO). W trakcie prac nad sporządzeniem planu zadań ochronnych wykonano wszelkie niezbędne ekspertyzy przyrodnicze na terenie całego obszaru Natura 2000 w taki sposób, aby powstały dokument planistyczny był kompletny, miał wysoką jakość merytoryczną i zawierał wszystkie niezbędne informacje, w tym w szczególności ocenę stanu zachowania przedmiotów ochrony oraz działania z zakresu ochrony czynnej.

Z uwagi na fakt, że obowiązujące dokumenty planistyczne nie zawierają wskazań, które mogłyby znacząco wpływać negatywnie na przedmioty ochrony Obszaru, nie było konieczności zawarcia w zarządzeniu ustanawiającym przedmiotowy plan zadań ochronnych wskazań do zmian w dokumentach planistycznych niezbędnych do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony został wyznaczony Obszar.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 10 grudnia 2018 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w prasie ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.082.3.52.2018.AH z dnia 6 grudnia 2018 r. o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektów zadań ochronnych dla 31 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej). Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia do urzędów gmin i starostw powiatowych, w granicach których znajduje się obszar objęty PZO oraz do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim.

W dniu 16 września 2019 r. odbyło się, zorganizowane przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu, spotkanie informacyjne dotyczące projektu POIS.02.04.00-00-0193/16 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Celem spotkania było przybliżenie tematyki dotyczącej planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (w tym dla przedmiotowego obszaru), przedstawienie zakresu działań w ramach projektu

oraz harmonogramu prac dla poszczególnych obszarów Natura 2000 objętych projektem. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele samorządów i nadleśnictw oraz instytucji, z którymi Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu będzie współpracowała w trakcie realizacji projektu.

W dniu 16 sierpnia 2021 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.082.3.7.2021.AH z dnia 11 sierpnia 2021 r. o przystąpieniu do sporządzenia projektów zadań ochronnych dla 6 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej). Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia do urzędów gmin i starostw powiatowych, w granicach których znajduje się obszar objęty PZO oraz do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim. Obwieszczenie upubliczniono również w prasie.

W ramach prac nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru, zorganizowano cztery spotkania dyskusyjne: 9 sierpnia 2021 r. (ze względu na stan pandemii warsztaty odbyły się w formie zdalnej), 21 stycznia 2022 r., 20 maja 2022 r., 25 sierpnia 2022 r. Do udziału zaproszone zostały przede wszystkim osoby i podmioty prowadzące działalność w obrębie siedlisk i siedlisk gatunków zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000, a także przedstawiciele organizacji, instytucji i osób mogących swoją wiedzą lub zaangażowaniem wspomóc proces planowania, a docelowo także wdrażania planu. Wszystkie osoby i podmioty tworzyły Zespół Lokalnej Współpracy (dalej: ZLW). W trakcie spotkań ZLW: omówiono czym jest sieć Natura 2000 i Plan Zadań Ochronnych: idea sieci Natura 2000 (cel i podstawy prawne), przedstawiono obszar i przebieg jego granic, utworzono ZLW, zaprezentowano zgromadzone informacje o przedmiotach ochrony oraz zakres ich proponowanych uzupełnień, przedstawiono oceny stanu zachowania przedmiotów ochrony, proponowane cele ochrony i stwierdzone zagrożenia dla przedmiotów ochrony. Ponadto dyskutowano nad propozycjami działań ochronnych, analizowano projekt zarządzenia ustanawiającego plan zadań ochronnych dla Obszaru i projekt zmian standardowego formularza danych dla Obszaru.

W dniu 31 października 2025 r. projekt zarządzenia został w trybie roboczym przekazany do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do zaopiniowania oraz do członków Zespołu Lokalnej Współpracy.

Obwieszczeniem z dnia 25 listopada 2025 r., znak: WPN.6320.6.9.2025.MŁ.1 2025 r., Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze.zm) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody. Obwieszczenie zostało zamieszczone na tablicy ogłoszeń w siedzibie jednostki oraz na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniach (włącznie) oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim

w dniach (włącznie) a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (.....) w dniu 2025 r. Obwieszczenie zostało również przekazane do urzędów gmin i wywieszone na tablicy ogłoszeń oraz opublikowane na stronie internetowej: Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Dodatkowo pismem z dnia 25 listopada 2025 r., znak: WPN.6320.6.9.2025.MŁ.4, poinformowano Nadleśnictwo Pieńsk, Ruszów, Wymiarki oraz Regionalną Dyрекję Lasów Państwowych we Wrocławiu i Regionalną Dyрекję Lasów Państwowych we Zielonej Górze o wszczętej procedurze udziału społeczeństwa

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428)*, uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu r.